ור' יוחנן האי אותם מאי עביד ליה מיבעי ליה [א]לכדתניא יכול יהא יחיד מתנדב ומביא כיוצא בה נדבה וקורא אני בה [1]מוצא שפתיך תשמור ועשית ת"ל [2]קרבן ראשית תקריבו [א]ציבור אמרתי לך ולא יחיד יכול לא יהא יחיד מביא שאינו מביא חובתו כיוצא בה אבל יהא ציבור מביא שמביא חובתו כיוצא בה ת"ל אותם ומה יש לך להביא שתי הלחם מן השאור ובכורים מן הדבש ושתי הלחם לא (א) יקרבו נדבה והתניא אם נאמר [3]כל שאור למה נאמר כל דבש ואם נאמר כל דבש למה נאמר כל שאור מפני שיש בשאור מה שאין בדבש ויש בדבש מה שאין בשאור שאור הותר מכללו במקדש דבש לא הותר מכללו במקדש [ב]דבש הותר בשירי מנחות שאור לא הותר בשירי מנחות הא מפני שיש בשאור מה שאין בדבש ויש בדבש מה שאין בשאור הוצרך לומר כל שאור והוצרך לומר כל דבש שאור דהותר מכללו במקדש מאי ניהו לאו שתי הלחם דקרבה נדבה אמר רב עמרם לא ליקרב עמהם א"ה בכורים נמי דתנן [ג][ג]הגוזלות שעל גבי הסלין היו עולות [ב] [ד]והסלים שבידם ניתנין לכהנים הנהו לעטר בכורים הוא דאתו בעי רמי בר חמא מרב חסדא המעלה מבשר חטאת העוף ע"ג המזבח מהו [ה]כל [4][ד]שממנו לאישים אמר רחמנא והאי אין ממנו לאישים או דלמא כל ששמו קרבן והאי נמי שמו קרבן אמר ליה כל ששמו קרבן [ה]והאי נמי שמו קרבן כתנאי ר' אליעזר אומר כל שממנו לאישים רבי עקיבא אומר [ו]כל ששמו קרבן מאי בינייהו אמר רב חסדא בשר חטאת העוף איכא בינייהו רב [ג]אמר [ז]לוג שמן של מצורע איכא בינייהו [ג] [ח]דתני לוי [ט]כל קרבנם [י]לרבות לוג שמן של מצורע ת"ר [כ]שאור (א) בל תקטירו אין לי אלא [ל]כולו מקצתו מנין תלמוד לומר כל [מ]עירובו מנין ת"ל כי כל מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר שאור (ב) בל תקטירו אין לי אלא כזית חצי זית מנין ת"ל כל עירובו מנין [ו] ת"ל כי כל [ז] רבא אמר הכי קאמר שאור בל תקטירו אין לי אלא קומץ חצי קומץ מנין תלמוד לומר כל עירובו מנין תלמוד לומר כי כל במאי קא מיפלגי אביי סבר [ח]יש קומץ פחות משני זיתים

ויש

רש"י

שאור ובכורים מן דבש דכתיבי ו] בההוא קרא וה"ק קרבן ראשית תקריבו אותם דהיינו שתי הלחם ז] מן השאור דכתיב (ויקרא כג) חמץ תאפינה וראשית מיקרו דהן ראשית לכל המנחות הבאות מתבואת שנה זו ח] דכתיב בה (במדבר כח) מנחה חדשה ובכורים ט] מן הדבש ואיקרו ראשית [דכתיב ראשית] בכורי אדמתך (שמות כג) הנך הוא דרבינן ליה כבש כמזבח כדכתיב (ויקרא ב) ואל המזבח לא יעלו: [פ]מידי אחריני. כגון בשר חטאות וכל הנך דלעיל דאסירי משום כל שממנו לאישים לא רבינן לך כבש כמזבח [י]: יכול יהא יחיד מתנדב ומביא כיוצא בה. שתי י] לחם דעליה קאי דכתיב (שם) קרבן ראשית וגו': תקריבו. משמע ציבור: אבל יהא צבור מביא. ב' הלחם נדבה שהרי מביאין [שתי] הלחם חובה והיכי דמי נדבת צבור כגון ממעות של שופרותיהם: מה יש לך להביא ל"ג לה בתורת כהנים [ט]. ומאן דגרים ליה הכי קאמר מה יש לך להביא מהן חובה דהא ראשית חובה משמע דלא אשכחן קרבן ראשית [ל] יא]: אם נאמר כל דבש. לרבות חצי קומץ כדמפרש לקמן: למה נאמר כל שאור. נגמר מדבש. אי נמי לא לכתוב כל גבי דבש ונילף משאור: שאור הוסר מכללו. כדמפרש לקמן: דבש הוסר בשירי מנחות. אם רוצה ללוש ולטגן שירי מנחה בדבש מותר דכל מתנות כהונה נאכלות בגדולה כדאמרינן בפ' הזרוע והלחיים (חולין דף קלב:) לך נתתים למשחה [מ] לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין: שאור לא הוסר בשירי המנחה. כדאמרי' לעיל [י] אפילו חלקם לא תאפה חמץ: לאו שתי הלחם דקרבה נדבה. במזבח דאי מהנך דחובה לא מצי למימר דהא לא הותר יב] במקדש דלא קרב למזבח: לקרב עמהן. אשני כבשי עצרת קאמר דקריבים עם שתי הלחם והיינו הותרו מכלל במקדש יג] לקרב עמהן: בכורים נמי. שהיו מביאין עמהם עופות: יד] והסלים שבידן. של בכורים שביד הבעלים ניתנין לכהנים: לעטר בכורים אתו. הנך עופות ולאו חובה נינהו. והדתנן במסכת בכורים (פ"ג מ"ד) ומייתינן בלולב וערבה (סוכה דף מז:) הבכורים טעונין קרבן ושיר וברכה [פ] ולינה אמרינן בתלמוד ירושלמי [צ] דהאי קרבן שלמים הוא כתיב הכא ושמחת בכל הטוב וכתיב התם וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת ולאו קריבים עמהן חשיב להו שלא היו זקוקין זה [ק][לזה] לבא יחד למקדש אלא חובה עליו להביא שלמים טו] (קודם) לשם: כל שמו קרבן. אמר רחמנא דלא יקטירו משיריו דהכי כתיב בתר דההוא קרא קרבן ראשית ומקרא נדרש לפניו: עוף (ג) שמו קרבן דכתיב (ויקרא א) ואם מן העוף עולה קרבנו: לוג שמן של מצורע. אין ממנו לאישים אבל קרבן איקרי כדאמרינן באלו מנחות [ש] לכל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע ובגופיה נמי כתיב (ויקרא יד) והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן. ואי קשיא הרי קרב ממנו טז] [דאשם מצורע בא עמו] יז] לאישים כשתי הלחם משום כבשים הא לא קשיא דאשם לא שייך בהדי לוג לגמרי דאדם מביא אשמו עכשיו ולוגו עד עשרה ימים כדאמרן בהקומץ זוטא (לעיל דף טו:): מאי קאמר. מאי שיעוריה דקאמר כולו ומקצתו: חצי זית מנין. וכגון דאיתיה בעיניה: עירובו. שעירבו עם מנה דלא מינכר: אביי סבר יש קומץ פחות משני זיתים. ולא תקטירו לקומץ שלם משמע וכיון דיש קומץ פחות משני זיתים אשמעינן כל יתירא:

ויש

תוספות

ורבי יוחנן (אמר) האי אותם מאי עביד ליה. הוה מצי למימר דמיבעי ליה כי הא דדרשי רבנן בפ' התערובות (זבחים דף עז.) אותם אי אתה מעלה לריח ניחוח אבל אתה מעלה לשם עצים [סו']: מיבעי ליה לכדתניא. ומהך ברייתא לא קשיא לרבי אליעזר דתרתי ש"מ כדאמר בפרק התערובות (שם): אבל יהא ציבור מביא כו'. והא דתניא בת"כ אם זבח שלמים הוא מקריב הוא מביא נדבה ואין הציבור עושים נדבה היינו שלמים: לוג שמן של מצורע איכא בינייהו. דאיקרי קרבן כדאמר באלו מנחות לכל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע ובגופיה נמי כתיב והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן ואין ממנו לאישים והקשה בקונטרס הא קרב ממנו לאישים שהרי אשם מצורע בא עמו וכה"ג אמרינן לעיל ממנו לאישים בשתי הלחם משום כבשים ואין לתרץ דשאני שתי הלחם שמניפים אותן עם הכבשים דלוג שמן של מצורע נמי מניפין אותו עם האשם מחיים כדדרשינן לקמן בפירקין מדכתיב והניף אותם ותירץ בקונטרס דהא לא קשיא דאשם לא שייך לגבי לוג לגמרי דאדם מביא אשמו עכשיו ולוגו עד עשרה ימים כדאמר בסוף הקומץ זוטא (לעיל דף טו:) ואע"ג דשתי הלחם נמי פעמים שאין כבשים עמהן למאן דאמר דכבשים אין מעכבין את הלחם היכא דאית ליה מיהא לא מייתי זה בלא זה ועוד דהיכא דהוקבעו אין יכול לשנות אבל לוג שמן לא הוקבעו אלא לר"מ דאמר התם הוקבעו בשחיטה וא"ת והא בפרק התערובות (זבחים דף עו:) קרי ליה ממנו לאישים וי"ל דהתם בעי למימר כל שמו קרבן אלא דנקט לשון הסגור בהש"ס יותר ואין לתרץ דהכא בבא בפני עצמו והתם בבא עם הזבח דאמר זה אשמו וזה לוגו דא"כ לימא לוג הבא בפני עצמו איכא בינייהו ועוד דבפרק ב"ש (שם דף מד.) לא קרי זבח מתיר נסכים הבאין עמו כיון דאתא עד י' ימים: חצי מנין ת"ל כל עירובו מנין ת"ל כי כל. מכאן קשה על פי' הקונטרס דפרק אלו עוברין (פסחים דף מג:) דאמר ר"י כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר שהרי אמרה תורה משרת וזעירי אמר אף שאור בבל תקטירו כמאן כר' אליעזר דדריש כל כו' ולאפוקי מדאביי דאמר יש הקטרה בפחות מכזית ופי' שם בקונטרס דזעירי הוה דריש אין לי אלא כולו מקצתו מנין כגון חצי זית מצה וחצי זית חמץ ת"ל כל וקשה דהא כל לא כאביי ולא כרבא ועוד מאי קאמר התם כמאן כר' אליעזר הא אפילו כרבנן נמי אתיא דנהי דכל לא דרשי כי כל דרשי לרבות מקצתו דהיינו היתר מצטרף לאיסור לפי' הקונטרס ונראה לפרש דזעירי דסבר היתר מצטרף לאיסור דריש כרבא דמקצתו היינו חצי קומץ שהוא זית שלם ומרבי ליה מכל ועירובו היינו חצי זית היתר וחצי זית איסור דמצטרפין ומרבי ליה מכי כל אבל כאביי לא מצי סבר דכיון דמפרש מקצתו חצי זית לא שייך ביה צירוף דאפילו במשהו מיחייב והאי דמרבי עירובין היינו כשנתערב לגמרי עם ההיתר דלא אמרינן שיתבטל איסור אגב היתר אבל לרבא לא צריך קרא להכי דכיון דאיכא כזית פשיטא דלא בטיל והא דקאמר כמאן כרבי אליעזר דדריש כל היינו משום דלרבנן אע"ג דכי כל דרשי מיהו לא הוה מוקמינן כי כל לרבות עירובו אלא לרבות [ק] מקצתו: אביי סבר יש קומץ פחות משני זיתים. פירוש דאם לא כן מנא ליה לרבות אפילו חצי זית דהוה ליה למימר אין לי אלא כל הקומץ חצי קומץ מנין דהא איכא כזית אבל פחות מכשיעור מנא הוה ליה לרבויי וא"ת ואכתי מנא ליה לאביי לרבות חצי

זית

מסורת הש"ס

א) לעיל ג., ב) בכורים פ"ג משנה ה, ג) נ"א ותנא שבידם, ד) יבמות ק. סוטה כג. יומא מז: זבחים עו:, ה) [ילקוט ויקרא סוף רמז תנג: רלא], ו) זבחים מד: לקמן עג., ז) [פסחים מג:], ח) [לעיל כו:], ט) [שייך לעמ' הקודם], י) ע"כ שייך לעיל, כ) [ויקרא פרשה יב], ל) ראשית נדבה הס"ד. ל"ק, מ) [במדבר יח], נ) [דף נה.], ס) [ותוספתא דס"פ], ע) [בכורים פ"ב ה"ג], פ) ל"ק, צ) [לקמן עג.], ק) מקצתן הס"ד. ל"ק.

◆

תורה אור השלם

1. מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַייָ אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ: דברים כג כד
2. קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם לַייָ וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ: ויקרא ב יב
3. כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַייָ לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַייָ: ויקרא ב יא
4. זֶה יִהְיֶה לְךָ מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים מִן הָאֵשׁ כָּל קָרְבָּנָם לְכָל מִנְחָתָם וּלְכָל חַטָּאתָם וּלְכָל אֲשָׁמָם אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְךָ הוּא וּלְבָנֶיךָ: במדבר יח ט

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' תנו רבנן שאור לא תקטירו: (ב) שם ה"ק שאור לא תקטירו: (ג) רש"י ד"ה עוף נמי שמו:

◆

רבינו גרשום

יכול יהא יחיד מתנדב להביא שתי הלחם ת"ל קרבן ראשית תקריבו. ראשית אלו שתי הלחם שהן באין ראשית להתיר חדש במקדש: אבל צבור יביאו שתי הלחם בנדבה ת"ל אותם אותם מיעט לחובה [תקריבו] שתי הלחם ולא נדבה: ומה יש לך להביא מן שאור ומן דבש שתי הלחם מן השאור ובכורי מן הדבש. כגון תמרים ותאנים: אם נאמר כל שאור דמשמע מקצתו ולא כולו לילף דבש משאור למה נאמר כל דבש: בשירי מנחה שאם רצה לערבן בדבש ולאוכלן מותר. שאור לא הותר בשירי מנחה דכתיב לא תאפה חמץ חלקם. שאור דהותר מכללו במקדש מאותו כלל דכתיב לא תקטירו. מאי ניהו לאו שתי הלחם דקרבה נדבה ודיניה יהא בנדבה ליקרב קומצה למזבח. והיינו הותר מכללו: אמר רב עמרם לא (קרב עם הלחם) [ליקרב עמהם] דבר הקרב עם שתי הלחם הותר ליקרב נדבה ומאי ניהו שני כבשים ליקרב דמן למזבח. אי הכי בכורים נמי הותר הקרב עמהן להקריבו נדבה דתנן הגוזלות שעל גבי הסלים עולות ושבידם הסלין והפירות אלמא דאיכא קרב עמהן ואי בעי למיעבדינהו נדבה מצי למיעבד. ואמאי תני דבש לא הותר מכללו. התם [לא] קרב עמהן דהנהו לעטר בכורים הוא דאתו. ולאו משום חובה: המעלה מבשר חטאת העוף למזבח להקטירו שאין דינו להיות למזבח אלא דמו: בשר חטאת העוף ולוג שמן של מצורע שמן קרבן. לוג דכתיב והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן אבל אין מנגי לאשים: עירוביו מנין שאם בין השאור ובין המצה כזית. אביי סבר יש קומץ פחות משני זיתים ואפילו בכזית [ל] ואפילו בחצי זית הוי הקטרה משום הכי קא מרבי כל: עירובו מנין. אף על גב דלא הוי בעיניה:

עין משפט נר מצוה

לו א (מיי' פ"ח מהלכות תמידין ומוספין הלכה ט):
לז ב מיי' פי"ג מהל' מעה"ק הלכה יד:
לח ג מיי' פ"ג מהל' בכורים הלכה ט:
ד (מיי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הלכה כ):
לט ה ו ז (מיי' שם הל"ד):
מ ח מיי' פ"ד מהלכות מחוסרי כפרה הל' ב:
מא ט י מיי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הל' א:

◆

מוסף רש"י

כל קרבנם. גבי סדר מתנות כהונה שנאמרו לאהרן על הסדר בפרשת קרח וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש וגו' וכתיב בתריה בקדש הקדשים תאכלנו. לרבות לוג שמן של מצורע. שאף הוא נאכל, שהרי קרוי קרבן, דכתיב (ויקרא יד) והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן, אלמא הוא נמי בכלל והקריב וקרייה קרבן (זבחים מד: ובכעי"ז לעיל כח.). כל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע. שיהא מה שנשאר מן המתנות נאכל לכהנים (להלן עג. בב"י). אין לי אלא כולו. כזמן שכל הקטר מן השאור מקצתו. חצי זית שלמו הקטר שלם דאין הקטרה פחותה מכזית עירובו מנין. כשאינו בעין אלא מעורב ונבלל עם מנחה הונגת של מצות לאחר שפתתן דאין בעין (פסחים מג.).

◆

שיטה מקובצת

א] לא קרבה נדבה: ב] עולות ושבידם תיבת והסלים נמחק: ג] תיבות דתני לוי לכל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע נמחק: ד] אמר אביי ה"ק כו' עירובו מנין שיערב בו שאור ואינו ניכר וה"ק אין לי אלא כולו כל הקומץ דהיינו כזית חצי קומץ היינו חצי זית עירובו היינו כשהשאור מעורב בתוכו ואינו ניכר [ת"ל וכו']: ה] רבא אמר ה"ק כו' [אלא קומץ]. כל הקומץ דהיינו שני זיתים דאין קומץ פחות משני זיתים חצי קומץ דהיינו [זית דאין הקטרה פחות מכזית עירובו מנין דהיינו] חצי זית שאור וחצי זית מצה דהיינו היתר מצטרף לאיסור ת"ל כי כל לרבות עירובו: ו] דכתיבי בההוא קרא שאור ודבש [קרבן וכו']. תיבת וה"ק ל"ש: ז] הלחם הבא מן: ח] כדכתיב: ט] ובכורים הבאים מן הדבש דאיקרו: י] הלחם: יא] קרבן ראשית נדבה. הס"ד ואח"כ מה"ד ובכורים מן הדבש. דבש תמרים: יב] הותר מכללן במקדש דהא לא קרבו: יג] במקדש. ולעולם מהנך דחובה קאמר הס"ד ואח"כ מה"ד אי הכי דמקרב עמהם קאמר דבש נמי משכחת לה דהותר מכללו במקדש לקרב עמהן כגון בכורים דמפני שריו: יד] תיבות והסלים שבידן של בכורים נמחק ומה"ד הגוזלות. שביד: טו] קודם שיפטור משם: טז] תיבות דאשם מצורע בא עמו ל"ש: יז] לאישים. שהרי אשם מצורע בא עמו וכה"ג חשבינן לעיל ממנו לאישים:

ל) נראה דצ"ל ויש הקטרה אפילו בחצי זית משום הכי וכו'.

Torah-Box.com diffusion du judaïsme aux francophones